

Tâm Tình Tây Bắc, Seattle Tháng 11-2015

Lan Ma

Hôm trước chị Vân đi show lan về, khoe là có mua được một cây Ghost Orchid (*Dendrophylax lindenii*). Tôi bảo chị là loại này tôi đã thử trồng mấy lần rồi, lần nào cây Lan Ma cũng bị *Đi Đời Nhà Ma*, không cách gì nuôi được, dù là cây lan nào vào tay tôi, thuộc loại lan tầm thường hay loại lan lạ hiếm, đều được tôi nâng niu, chăm chút cẩn thận. Cây lan này thuộc loài dị dạng, không lá, không cành, chỉ có rễ nên càng được tôi chú ý tới một các đặc biệt, để mắt tới mấy lần một ngày, nhưng có cố gắng đến đâu cũng chẳng khá hơn, thân lan cứ khô, teo dần đi, rồi chết.

Chị Vân nói là người bán lan gắn cây Lan Ma vào khúc rễ cây dương xỉ, và khẳng định với chị là cây Lan Ma trồng kiểu này không thể nào chết được. Thấy có mầm hy vọng, tôi vội ngồi vào bàn computer, google xem có tìm được cái forum nào nói về cách trồng Lan Ma trên rễ dương xỉ mà thành công không? Google Ghost Orchid thì lại ra được một truyện ma về cây lan này ở Everglade ở tiểu bang Florida, là quê quán xuất xứ của cây lan khó trồng này.

Chuyện này cũng chẳng có gì đáng sợ, kể về một người mê lan mạo hiểm đi vào vùng đầm lầy Fakahatchee Strand đầy cá sấu, rắn độc, trăn dữ để chụp ảnh cây Lan Ma vì là đúng mùa nở hoa của cây lan này. Đang lội trong nước ngập đến đầu gối để tìm cho ra thì ông ta nghe có tiếng người rên rỉ từng chập, lần mò đến chỗ đó thì thấy một người đàn ông ăn mặc theo kiểu Tây thuộc địa đi săn ở Phi Châu thời xưa, có nghĩa là quần soọc kaki, áo ka ki ngắn tay rộng, đội nón vải, mặt mày xanh xao như người không bao giờ đi ra ngoài ánh sáng mặt trời ...

Người đàn ông này đang đứng trước một cây Lan Ma, cây này mọc treo từ một nhánh cây sồi xuống, khoảng mười cái hoa như mười con ma nhỏ đơng đưa trong không khí, tuyệt đẹp.

Mỗi lần người đàn ông dơ tay với, cố cầm lấy cây lan, thì cây lan biến mất, rồi một lúc cây lan lại hiện ra, nhờn nhờ trước mặt hai người, nhưng nếu người đàn ông mặc quần áo kaki với tay ra tính gỡ thì cây lan lại nhòa dần, và khi cây lan biến đi, người đàn ông lại rên lên: “Tôi bị lời nguyện, tôi bị lời nguyện, tôi đã từng đi khắp nơi tìm tôi đủ loại lan, đối đầu với bao nhiêu sự nguy hiểm mà bây giờ ở đây phải chịu thua không đụng đến được cây Lan Ma này”.

Cảnh này cứ lập đi lập lại cả chục lần. Người mê lan đứng nhìn cảnh tượng kỳ quặc, cây Lan Ma lúc ẩn lúc hiện này một lúc, rồi như tỉnh cơn mê muội, nhủ thầm: “*Chúa ơi, có lẽ người đàn ông mặc quần áo kaki kiểu trăm năm về trước này là ma chứ đâu phải là người mà mình còn đứng đây...*”

Thế rồi sợ quá, ông ta bỏ người đàn ông và cây Lan Ma ở đó, vội vã lội nước đi ra, bên tai vẫn còn nghe văng vẳng tiếng rên rỉ thê lương, ông ta lúc này mới thật là thất kinh cả hồn vía, chạy thục mạng quên cả mục đích là vào đây chụp ảnh cây lan, về nhà đêm hôm ấy ngủ còn thấy toàn là ác mộng về cái cảnh ma quái đã thấy buổi sáng trong đêm lầy.

Cũng trong lúc tìm xem cách trồng cây Lan Ma này, tôi thấy quảng cáo quyển sách *The Ghost Orchid* của bà Carol Goodman. Vừa mê lan lại vừa thích đọc truyện ma, thế là tôi đặt mua ngay quyển sách này trên Amazone, hai ngày sau nhận được sách lúc đang nấu cơm chiều, sách có trong tay thì làm sao mà chờ được, thế là vừa nấu ăn vừa đọc, tối hôm đó, bỏ cả đi bộ, bỏ cả cái áo len đang đan dở dang, tắm rửa sạch sẽ xong là tôi ôm quyển sách lên giường đắp chăn đọc lấy đọc để.

Dù là quyển truyện *The ghost Orchid* mới đọc không có gì đáng sợ, nhưng vẫn bị những hình ảnh, cảnh tượng ma quái, lạnh lẽo trong truyện ám ảnh, sáng sớm hôm sau đi nhặt hạt dẻ, bước trên cái bậc thang bằng đá đi xuống đường, nghe tiếng chân mình đạp lên đồng lá khô vàng dưới đường là cũng giật thót cả người. Thế là trong óc bắt đầu tưởng tượng ra bao nhiêu thứ, nhớ những người mà những năm trước đây mình xuống đường đi nhặt hạt dẻ, hay thấy họ, nhưng mấy năm nay vắng bóng, không khi nào gặp lại nữa, người thì còn sống, người thì đã chết. Bây giờ nếu thấy họ xuất hiện lại đây, đang cầm cúi nhặt hạt dẻ, thì đây là người hay ma? Thế là đủ rùng mình, rợn tóc gáy.

Trong số những người đi nhặt hạt dẻ mà tôi thường gặp, có các cụ già lợm khộm, trông cụ nào cũng giống cụ nào, hình ảnh các cụ không ăn sâu vào trí tôi, nhưng có hai người đàn bà trẻ hơn, rất đáng chú ý mà mấy năm nay tôi không thấy họ nữa. Nhiều lúc tôi nghĩ là họ đã tìm được khu nào có nhiều hạt dẻ hơn nên bỏ khu này, đôi lúc lại nghĩ là những người này đã chết, cái này mới đáng sợ, nếu họ chết rồi thì khi đến mùa hạt dẻ, lâu lâu xuất hiện lại trong đêm khuya khoắt cùng nhặt hạt dẻ với mình dưới đường thì thật là lạnh người chứ không phải chuyện chơi.

Người thứ nhất là một người đàn bà Đại Hàn vào khoảng tuổi tôi, người mảnh khảnh mà rắn rỏi, rất nhanh nhẹn, bà này luôn luôn đi chuyến xe buýt thứ nhất lên đồi. Bà hay đứng ở cây hạt dẻ trước cửa nhà ông bác sĩ con nít, bà

lấy lòng chủ nhà bằng cách lúc nào cũng cầm cái chổi, quét sạch những vỏ hạt dẻ trên cỏ xuống dưới đường, rồi lại thu lại một đồng gọn gàng, vừa chăm chỉ nhặt hạt dẻ, vừa chăm chỉ quét sân, quét đường từ sáng sớm cho đến tối mới lên xe buýt ra về.

Tôi hay xuống đường từ 3, 4 giờ sáng, nhặt hết những hạt dẻ rơi xuống từ đêm hôm trước, rồi về lo việc nhà trước 6 giờ sáng nên không khi nào bà thấy mặt tôi. Một hôm vào ngày cuối tuần, lại gặp hôm có gió nhiều, tôi đã xách được mấy túi hạt dẻ về để trước cửa nhà rồi mà hạt dẻ vẫn còn rơi lộp độp trên đường, tôi tham nên ở lại nhặt thêm, đến hơn 6 giờ thì thấy bà này lưng đeo ba lô, tay cầm cái chổi đi đến, chắc bà hy vọng hôm nay có gió nổi lên như vậy thì chắc phải đầy ba lô, ai ngờ lúc bà đến nơi, hạt dẻ dưới đường không còn nữa, chỉ lâu lâu lác đác vài hạt rơi từ trên cây xuống.

Bà nhìn thấy tôi và không thấy hạt dẻ nằm chờ dưới đường, nên biết ngay ai là thủ phạm. Thấy bà nhìn tôi chăm chăm với đôi mắt không có cảm tình, tôi bỏ đi về bụng nghĩ là thế nào bà này cũng nhìn xem mình đi về hướng nào, nghĩ như thế nên tôi đánh lạc hướng, thay vì queo lên cái bậc thang hay dùng hàng ngày, tôi ráng đi thêm mấy trăm bước nữa để đến một bậc thang khác, chỗ này đến gần một trăm bậc, lại rất âm u, ban ngày có nhiều người đi lại, nhưng ban đêm và những lúc trời mờ mờ sắp sáng như thế này thì chẳng có ai, thường ngày vì sợ ma, đời nào tôi dám đi, sợ là đang đi thì thấy cảnh một người mặc quần áo đen, cái áo có cái mũ trùm hết cả đầu và gần hết cái mặt, đang ngồi ở bậc thang cúi đầu xuống. Cái cảnh người ngồi ở những bậc thang cúi đầu xuống bấm cái máy điện thoại di động thì tôi thấy mỗi ngày, lúc có ánh sáng và có nắng, còn đêm hôm mà thấy cảnh như thế thì không dặng... Nhưng hôm nay tôi đành phải lấy hết can đảm, dùng bậc thang này. Vừa đi sắp leo đến chỗ bậc thang, tôi nghe như có ai đi sau lưng, quay lại thì ra là bà Đại Hàn, bà không chỉ nhìn theo tôi đi về hướng nào, mà bà còn vác chổi đi theo sát lưng tôi mới đáng sợ chứ.

Tôi ớn lạnh, không dám rẽ vào để leo lên bậc thang nữa, mà đi thẳng, để lỡ bà ấy có lấy chổi đập đầu mình thì may ra có người đi làm sớm, chạy xe trên đường, thấy mà cứu. Thấy tôi đi xa quá, bà này đành phải bỏ cuộc, trở lại với mấy cây hạt dẻ, sợ người khác nhặt mất. Mấy năm nay tôi không thấy bóng dáng bà Đại Hàn này nữa, nếu bà còn sống thì tôi mừng, mà nếu bà đã chết rồi thì thế nào tôi cũng bị cảnh *Đi Đêm Có Ngày Gặp Ma*, lúc sống bà không dành được hạt dẻ với tôi thì lúc thành ma bà tha hồ mà tác quái. Cứ nghĩ đến cảnh đang cúi xuống định nhặt cái hạt dẻ thì có một bàn tay gầy guộc, chỉ có xương và da, lạnh như băng giá, chặn tay mình lại, bàn tay kia thì chụp lấy cái hạt dẻ mình định nhặt, nhìn lên thì ra là bà Đại Hàn với hai cái mắt không có lòng trắng, đen ngòm, sâu không có đáy. Giữa ban ngày ban mặt, tưởng tượng cảnh này tôi đã lạnh run, đã muốn xỉu, muốn đứng tim rồi chứ nói gì thật sự bị như vậy giữa cảnh trời sắp sáng, lúc sương mù còn bay là đà trên bãi cỏ, sương muối lâu lâu rơi tí tách từ những vòm cây cao, tối đen xuống mặt đường vắng lạnh lẽo, chung quanh không một bóng con chim, bóng con sóc, bóng con người...

Khúc trên kia, chỗ ngã năm thì lại là nơi một cô trẻ hơn, cũng người Đại Hàn, đóng đô ở đấy. Cô này trẻ nên còn lái xe, trẻ nhưng trông không được khỏe mạnh, cô mập mập, chậm chạp, kiểu như người bị bệnh tiểu đường. Cô này tính tình dễ thương, lần đầu tiên cô lái xe đến nơi, bắt gặp tôi đã ở đấy trước, nhặt hết hạt dẻ. Cô ta bình tĩnh, khôn ngoan đến làm quen, giới thiệu tên cô là Hee-young, hỏi tôi có ở gần đây không mà ra nhặt hạt dẻ sớm thế. Tôi cũng không muốn cho cô ta biết chỗ tôi ở, nên chỉ là nhà ở dưới đồi. Trong khi cô và tôi đứng nói chuyện, có cái hạt dẻ rơi xuống là cô

ta lịch sự giơ tay mời tôi nhặt, tôi cũng rất lịch sự, lắc đầu mời cô ta, sau này nhiều khi nghĩ đến chuyện này tôi cứ tùm tùm cười một mình. Những lần sau thì cô luôn luôn đến đó sớm hơn tôi, nhiều lần tôi nghĩ là cô ta đến đó từ nửa đêm, nhặt một trận hạt dẻ, rồi vào xe ngủ một giấc, chờ hạt dẻ rụng thêm xuống đường rồi ra nhặt tiếp. Lần nào tôi ra cô cũng đến nói chuyện, và lúc nào cũng son phấn lòe loẹt như sắp đi dự tiệc, tôi bảo chị Thảo và chị Vân: *“Cái cô Đại Hàn đi nhặt hạt dẻ giữa đêm như vậy mà thoa kem, tô son, trát phấn, trông y hệt mấy người chết trong nhà hòm người ta trang điểm lên để bày trong quan tài”*.

Chị Vân thì rú lên, chị Thảo mắng tôi là khuya nào đi nhặt hạt dẻ cũng gặp cô ta mà sao dám nghĩ trong đầu những chuyện như thế, kinh quá. Tôi bảo cô ta có nhiều cái lạ lắm, như có lần giờ một phong bánh lọt mà giấy bọc ở ngoài đã nhàu nhè như là cô ấy đã nhét trong gió cả mấy năm rồi, mời tôi ăn, hoặc có lần đưa ra gói hạt dẻ luộc mời tôi, nhìn màu hạt dẻ nâu sậm gần đen qua màu đen là tôi biết ngay là hạt dẻ để trong tủ đá từ năm ngoái, năm nay lấy ra ăn cho hết để lấy chỗ cho đám hạt dẻ mới, không khi nào tôi dám ăn, một phần vì cô này trông bản bản làm sao ấy, với lại tôi lại nghĩ bậy trong đầu: *“Người chứ có phải ma đâu mà bày ra ăn với uống giữa đêm hôm khuya khoắt như thế này”*.

Mấy năm nay tôi không còn thấy hai người này ở dưới gốc những cây hạt dẻ nữa, theo tôi nghĩ bà kia chắc may ra còn sống, cô Hee -young thì tặng người bệnh hoạn như vậy, có lẽ không biết có còn đi nhặt hạt dẻ ở mấy nơi khác không hay là đã nằm liệt giường liệt chiếu, hay là tệt hơn nữa....

Cái chuyện The Ghost Orchid chỉ khơi cho đầu óc tôi nghĩ ra những chuyện vớ vẩn, bậy bạ trên đây, còn ngoài ra làm tôi thất vọng hoàn toàn, nghe cái tên thì tôi hy vọng là ít nhiều gì cũng được đọc những sách cảnh những vườn lan với trăm ngàn loại lan khác nhau, hoặc là một cảnh vườn lan bỏ trống, hoang tàn vì lâu ngày không ai săn sóc, trong đó có những loại lan quý không ai có.... và rồi Lan Ma với Ma Lan từ những chỗ đó sẽ thay nhau xuất hiện trong truyện. Đâu ngờ câu chuyện rất tầm thường, tầm thường về ma lẫn về lan. Ma thì kiểu như những thứ ma ở những phim Mỹ chúng ta hay xem, phớt qua một cái bóng trắng, nhìn lại thì chỉ là bức tượng đã bị cụt đầu, hay cô này đứng trên cửa sổ nhìn xuống vườn, thấy như ai đang đứng dưới vườn ngược lên nhìn, xuống đến nơi thì chỉ là bức tượng ngược mặt lên trời. Đọc mãi đến tập thứ 3 mới thấy một tí ma và lan nhạt nhẽo như thế này, xin tạm dịch:

“...nhưng vì tôi phải quay lại hai lần để gỡ cái tay áo của tôi ra khỏi bụi gai, và khi tôi quay lại lần thứ nhì, cô gái nhỏ đã biến mất. Ở chỗ cô ta xuất hiện lúc này, có một cây hoa màu trắng.

“Ellis”, tôi nghe như David đang gọi tôi ở phía sau lưng.

“Tôi ở đây”, tôi trả lời. Anh ta chắc phải nghe thấy sự run sợ như muốn khóc trong giọng nói của tôi nên trong chớp mắt đã có mặt.

“Lạ quá”, giọng của anh ta nheo lại vì sợ hãi làm cho tôi nghĩ là anh ta cảm thấy được sự hiện ra của cô bé, P-L-A -N-T-A-N-T-H-E-R-A D-I-L-A -T-A-T-A, anh ta thì thầm cái tiếng La tinh này như thể anh ta đang đọc kinh.

“Bog Orchid (Lan mọc trong nước ao tù), tôi nói, tay chạm vào cái cánh loe ra của nụ hoa. Mùi hương của những cái hoa này, như là mùi va ni và mùi đinh hương trộn vào nhau, toả ra trong không khí, mang đến một sự buồn bã mơ hồ”.

“Đúng rồi, sao cô biết đây là bog orchid?”

Tôi ngần ngại, nghĩ lại thêm một lần nữa về sự thu thập những điều hiểu biết không giải thích được của mình, và rồi, tôi an lòng nói rõ nguồn cơn:

“Mẹ tôi có lần dắt tôi đi tìm cây lan thứ này ở cái đầm gần nhà chúng tôi. Bà nói Thổ Dân Da Đỏ thường dùng lan này để làm bùa yêu. Mẹ tôi nói nó còn một cái tên khác nữa”

“Ghost orchid” David nói: “Vì nếu mình nhìn thấy cái hoa lan này qua một màn sương bao phủ trên mặt đầm lầy thì trông nó giống như...”

“Giống như mình thấy một con ma”, tôi chấm dứt câu nói của David.”

Plantanthera dilatata - (bog orchid)

Photo: Botanicallyinclined.org

Đoạn này là một trong vài đoạn có ma hiện ra trong quyển truyện The Ghost Orchid của Carol Goodman. Tôi chẳng thấy có gì sợ hãi trong đó, vậy mà ở báo Deseret Morning News lại ca tụng là “*A ghost story at its best*”. Đọc đoạn này tôi chỉ thấy có một tình yêu bắt đầu nhen nhúm giữa cô Ellis và anh David chứ không thấy gì hơn.

Nhưng có một điều tôi học được từ quyển truyện này là ngoài cây Ghost Orchid *Dendrophylax lindelnii* chỉ mọc được ở vùng đầm lầy Everglade dưới miền Nam nóng nực của nước Mỹ, ta còn có cây Ghost Orchid *Plantanthera dilatata* cũng mọc dưới đầm lầy, nhưng mà lại ở trên miền Bắc lạnh lẽo, băng giá, hoặc cũng mọc rải rác ở những rặng núi chạy dài từ Bắc xuống Nam ở miền Tây của nước Mỹ.

Dendrophylax lindelnii
[Pinterest.com](#)

Plantanthera dilatata
[Pinterest.com](#)

Vậy là Cây Lan Ma *Dendrophylax lindelnii* và cây Lan Ma *Plantanthera dilatata* mỗi cây có một đất dụng võ riêng, như các cụ ta ngày xưa hay nói: *Giang sơn nào, anh hùng nấy*.

Xin hẹn và hy vọng gặp lại các bạn trong Tâm Tình Tây Bắc Seattle tháng Mười Hai, 2015.

Pham Hảo